

TOKAT MÜZESİNDEKİ ROMA DÖNEMİ PONTOS EYALETİ ŞEHİR SİKKELERİ

Ali Yalçın TAVUKÇU

Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü
atavukcu@gmail.com

Mesut CEYLAN

Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü
mesutcyl@gmail.com

Öz

Ülkemiz müzelerinde, çeşitli yollarla intikal etmiş durumda çok sayıda eser bulunmaktadır. Bu müzeler içerisinde Tokat Müzesi zengin sikke koleksiyonu ile dikkat çekmektedir. Tokat Müzesi'ne kazandırılan sikkelerin büyük çoğunluğu bölgede bulunan antik kentlere aittir.

Bu çalışma kapsamında, Tokat Müzesi'ndeki 56 adet Roma Dönemi Pontos Bölgesi şehir sikkesi incelenmiştir. Pontos eyaletindeki şehirlerden Neokaesareia en fazla sikkeyle temsil edilirken, Neokaesareia'yı Sebastopolis, Amaseia, Zela, Komana, Trapezus ve Pontos Birliği adına basılan sikkeler izlemektedir. Bu sikkeler imparator Traianus (MS 98-117) döneminden başlayarak imparator Gallienus (MS 253-268) dönemine kadar ki süreçte basılmışlardır. Sikkelerin tamamı bronzdan basılmıştır. Tokat Müzesi'ndeki şehir sikkeleri incelendiğinde bölgenin siyasi, kültürel ve ekonomik yapısı ortaya çıkmakta; daha önceki dönemlerde olduğu gibi Roma Döneminde de Pontos Bölgesinin Anadolu tarihinde önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Roma, Şehir Sikkeleri, Tokat, Pontos

Roman Period Pontus Provincial Coins in Tokat Museum

Abstract

There are numerous artefacts in the museums of our country which have been inherited through various ways. Tokat Museum, among all other museums, attracts attention with its rich coin collection. Most of the coins in Tokat museum belong to the ancient cities of Pontus region.

Within the scope of this study, 56 Roman period Pontus Provincial coins have been examined. The highest number of coins belongs to Neokaesareia, one of the cities of Pontus, and it is followed by Sebastopolis, Amaseia, Zela, Komana

, Trapezus. These coins all of which are bronze were coined in the period starting from Traianus (98-117 A.D.) and Gallienus (253-268 A.D.). Provincial coins in Tokat Museum represent the cultural, political and economic structure of the period, and these coins are evidences of the fact that Pontus region had a significant place in the history of Anatolia during Roman period.

Keywords: Rome, Provincial Coins, Tokat, Pontus.

Antik Dönem hakkında önemli bilgiler edindiğimiz kültür varlıklarının başında gelen sikkeler çeşitli yollarla günümüze kadar ulaşmıştır. Sikkeler vasıtasıyla basıldıkları dönemin ekonomik yapısının yanı sıra; siyasi, dini ve kültürel alanda bilgi sahibi olmak mümkündür. Ayrıca sikkeler, arkeolojik çalışmalarda tabaka veya bulunduğu kontekt içerisinde tarihleme unsuru olarak da önemlidir. Bu anlamda antik sikkelerin bilimsel çalışmalara yön verdiği söylenebilir.

Ülkemiz müzelerinde, kazılar vasıtasıyla gün yüzüne çıkarılan veya defîne arama amaçlı kaçak kazılar ile rastlantısal olarak elde edilen çok sayıda sikke bulunmaktadır. Bu müzeler içerisinde Tokat Müzesi zengin sikke koleksiyonu ile dikkat çekmektedir. Antik Dönemde Pontos Bölgesinin iç kısımlarında bulunan Tokat ve çevresinde çok sayıda antik kent bulunmaktadır (Strabon XII, 3, 27-30, 42, 43; Arrianus XV, 3; Arslan 2007: 27-30). Tokat Müzesi bölgenin bu konumu sayesinde çok sayıda arkeolojik eser ve sikkeyi bünyesine kazandırabilmiştir.

Müze koleksiyonuna farklı yollarla kazandırılan Roma Dönemi sikkelerinin müze kayıtları dışında geniş kapsamlı tasnifi yapılmamıştır. Tokat Müzedeki sikkeler birkaç yayın dışında nümizmatik açıdan değerlendirilmemiş olması bizi bu çalışmayı yapmaya yöneltmiştir.

Çalışma kapsamında Tokat Müzesi'nde bulunan 56 adet Pontos Bölgesi Roma Dönemi şehir sikkesi, şehir isimlerine göre alfabetik şekilde sıralanmış ve şehir darpları içerisinde değerlendirdiğimiz birlik sikkeleri ise ilk sırada irdelenmiştir. 1991 yılından önce Müzedeki sikkelerin çoğunun yeni açılan müzelere eser kazandırma amaçlı olarak gönderildiğinden, çalışmamız bu tarihten sonra müzeye kazandırılan eserler üzerine yoğunlaşmıştır. Ayrıca 1990 yılında müzedeki şehir sikkeleri üzerine yapılan bir çalışmanın, 1994 yılında makale (Amandry, Remy, Özcan 1994: 119-130) şeklinde yayınlanması bizim bu sınırlamayı yapmamızın başka bir nedenidir. Söz konusu makaledeki sikkeler bu çalışma kapsamına alınmamış ve ayrıca 2006 yılından günümüze kadar ki zaman dilimini kapsayan sürede müzeye kazandırılan sikkeler bu çalışmaya dahil

edilmemiştir. Bu nedenle çalışmamız 1991-2006 yıllarını kapsayan Pontos Bölgesi Roma Dönemi şehir sikkelerinden oluşmaktadır.

Pontos Bölgesi

Homeros metinlerinde deniz anlamına gelen Pontos kelimesi, denizlerin tamamı için kullanılan genel bir ifade şeklinde kullanılmıştır (Homeros: I. 350; II. 145, 210, 613, 665, IV. 276, 278, V. 771, VI. 219, VII. 6; Arslan 2007: 2). Ancak Herodotos'un metinlerinde geçen Pontos ifadesi denizden çok Karadeniz kıyı şeridini işaret etmektedir (Herodotos IV, 8; VII, 95; Arslan 2017: 10). Herodotos'un bu ifadeleriyle Pontos kelimesi, Karadeniz ve kıyı sahiline verilen genel bir ad olma özelliği kazanmıştır. Bu ifade esas ününü günümüzde Orta Karadeniz olarak ifade edeceğimiz bölgede kurularak Helenistik Dönem boyunca büyüyen Pontos Krallığı vasıtasıyla kazanmıştır. Ancak Helenistik dönemde krallığın ve halkın kendisine ne ad verdiği kesin bilinmemekle birlikte, 'Pontos Krallığı' ifadesi, Romalı tarihçilerin sıklıkla kullanması ve günümüz tarihçilerinde bu ifadeyi tercih etmesi ile dilimize yerleşmiştir (Arslan 2007: 10-13).

Pontos Bölgesinin coğrafi sınırlarını, batısında Halys (Kızılırmak) nehrinin doğal sınırı oluşturduğu Paphlagonia, doğuda Trapezous (Trabzon) kentinin doğusundaki Kolkhis (Gürcistan) bölgesiyle doğal sınır oluşturan Apsaros Kalesi ve Irmağı (Çoruh) belirlemektedir. Bölgenin güneydoğu sınırı Iris (Yeşilirmak) ve Halys kaynakları arasında uzanarak devam eder. Güneybatında Kappadokia Bölgesi sınırı oluşturmaktadır (Strabon XII, 1, 1; XII, 3, 2, 13, 15, 17, 18, 39; Arrianus VI, 1-2; Umar 2000: 5-6; Arslan 2007: 16)

Pontos, MÖ 64 yılında Pompeius tarafında Bithynia eyaleti ile birleştirilmiştir. Bithynia-Pontos Eyaleti Augustus Dönemi'nden Traianus Dönemi'ne kadar Roma Senatosu'na bağlı bir eyalet olarak kalmıştır. MS 110 yılında Traianus (MS 98-117) zamanında İmparator eyaleti olan Pontos, Antonius Pius (MS 138-161) Dönemi'nde tekrar senato eyaleti olmuştur. Marcus Aurelius (MS 161-180) Pontos'u senatonun sorumluluğundan alarak tekrar imparator eyaleti konumuna getirmiştir (Magie 1950: 597, 662; Marshall 1968: 103-105; Kaya 2003: 84, 85).

Roma İmparatorluk Döneminde eyalette bulunan birçok şehir de sikke darp etmiştir. Çalışma kapsamındaki sikkelerin Pontos Bölgesi'ndeki Amaseia (Amasya), Komana (Gümenek), Neokaesareia (Niksar), Sebastopolis (Sulusaray), Trapezus (Trabzon), Zela (Zile) şehirlere ait olduğu anlaşılmıştır

(Harita 1) (Ceylan 2013: 130). Şehir sikkelerinin hangi imparator döneminde basıldığı katalogda ve Tablo 1’de ayrıntılı olarak gösterilmiştir (Ceylan 2013: 127, 130).

Pontos Birliği

MÖ 67 yılında VI. Mithradates’i mağlup eden Pompeius Magnus MÖ 64 yılında Amisos’a (Samsun) gelmiş ve bazı siyasal düzenlemeler yapmıştır. Pontos Bölgesini Bithynia Eyaletiyle birleştirerek Bithynia-Pontos Eyaletini meydana getirmiştir (Kaya 1998: 165; Arslan 2007: 484). Pompeius, Pontos Bölgesini 11 şehre ayırarak bazı şehirlerin isimlerini de değiştirmiştir (Kaya 1998: 166). Bu şehirlerin arasında öne çıkan, Amaseia ve Neokaesareia olmuştur. Neokaesareia şehri, Pontos Krallığı Döneminde ‘Kabeira’ olarak anılırken Pompeus döneminde yapılan siyasal düzenlemelerle ‘Diospolis’ olarak değiştirilmiş ve daha sonrada Neokaesareia ismini almıştır (Cumont, Cumont 1906: 259-261; Magie 1950: 1071 dn. 11). İki şehir de Roma İmparatorluk Dönemi’nde farklı unvan ve onurlandırılmalara sahip olmuştur. Pontos eyaletinin Metropol kenti olarak anılan şehirlere önemli bir ayrıcalık olan ‘Neokor’ unvanı da verilmiştir. Amaseia ilk olarak Marcus Aurelius zamanında Neokaesareia ise ilk kez Traianus döneminde aldığı bu unvanı ikinci kez Severus Alexander zamanda almıştır (Burrell 2004: 206, 208, 210; Price 2004: 436). Şehirlerin arasındaki unvan yarışımın izlerini çoğu zaman sikkeler üzerinde de görmek mümkündür (Çizmeli Öğün 2009: 72, 73). Pontos Birliğini temsil eden ve ‘Koinon Sikkeleri’ olarak isimlendirilen sikkeleri, Pontos Eyaleti adına Neokaesareia şehri darp etmiştir (Franke 2007: 14).

Katalogda 1-5 numara ile sıralanan sikkeler Pontos Birliği sikkeleridir ve sikkelerin arka yüzlerindeki lejantta yer alan **KOINON ΠONTOY** ibaresi, Pontos Birliğine işaret etmektedir.

Değerlendirme ve Sonuç

Bu çalışma kapsamında, Tokat Müzesi’ndeki 56 adet Roma Dönemi Pontos Bölgesi şehir sikkesi incelenmiştir. Katalogda yer alan sikkelerden 33 adedi Neokaesareia, 8 adedi Sebastopolis, 4 adedi Amaseia, 2’şer adet Zela, Komana ve Trapezus kentinin darbu olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Pontos Birliği adına basılan sikkelerden ise 5 adet sikke tanımlanmıştır.

Çalışma kapsamındaki sikkeleri, Traianus’tan (MS 98-117) Gallienus’a (MS 253-268) kadar 12 imparator ve 2 imparatoriçe tarafından sikke darbının gerçekleştiği ve yaklaşık 150 yıllık bir zaman diliminde bölgedeki şehirlerin sikke darp etmeye devam ettiğini ortaya koymuştur.

İrdelenen sikkelerin ön yüzlerinde imparator veya imparatoriçe portreleri yer almaktadır. Sikkelerin arka yüzlerinde ise çok sayıda tapınak betiminin yer alması, Roma İmparatorluğunun bölgesel inançlara duyduğu saygıyı simgelemesinin yanı sıra, kentlerde yaşayan halkın imparator kültüne bağlılığının da göstergesi sayılır. Ayrıca bu betimler, bu kentlerde yaşayan halkın inanç yapısını da gözler önüne sermektedir.

Sikkelerin arka yüzünde çokça rastlanan bir diğer betim ise Agonistik öğeler olmuştur. Grek ve Roma Döneminde ödüllü yarışmaların yapıldığı “Agon Oyunları” Helenistik Dönemde kral ve tapınağa, Roma Döneminde ise imparator kültüne duyulan saygıyı temsil etmektedir (Howatson 1989: 14; Erol Özdiş 2011: 26). Pontos Bölgesi Roma İmparatorluğu hakimiyetindeki birçok kent sikkesinde karşımıza çıkan bu oyunlarda başarılı olan yarışmacılara verilen ödüller sikkeler üzerine sıkça resmedilmiştir. Bu ödüller bazen aslan ayaklı agonistik bir masa üzerinde duran taç ve masa altında ödül amphorası ve palmye dalıyla betimlenirken (Kat. 33, 36, 39) bazen de sunak üzerinde duran taç veya sikkenin arka yüzünü kaplayan ödül tacı şeklinde betimlenmiştir. Sikkeler üzerindeki bu betimler, bölgedeki kentlerin imparator kültüne gösterdiği saygıyı gözler kanıtlar niteliktedir. Sikkeler üzerinde bahsi geçen öğelerin dışında tanrı ve tanrıçalar ile imparator betimlerini de görmek mümkündür. Sikkelerin arka yüzlerinde yer alan bir diğer betim ise bir dönem isminin Sebastopolis/Herakleopolis kenti ile özdeş hale geldiği Herakles betimidir. Sebastopolis/Herakleopolis sikkelerinde Herakles elinde Keulesi ile Cehennem köpeği (Kat. 50) ve Nemea aslanı ile mücadelesi (Kat. 52) işlenmiştir.

Trapezus kentine ait bir sikkede ise Antik dönemin gizemli tanrısı Mitras'ın işlenmesi dikkat çekicidir (Ulansey 1998: 9-22). Tüm bu betimlemeler, Pontos Bölgesinin adeta bir inanç haritası çıkarabileceğimiz kadar çok ve çeşitlidir.

Grekçe ile yazılmış şehir sikkelerinin ön yüzünde imparatorun adı ve unvanlarına yer verilirken, arka yüzlerinde ise şehirde yaşayan insanların veya şehrin adı ve şehrin imparatorluktaki konumunu gösteren lejandlar bulunmaktadır.

Sikkeler üzerinde yapılan metrolojik değerlendirmede, bronz veya Pirinç gibi metallere üretildikleri anlaşılmaktadır. Sikkeler basıldıkları birim **assaria**

'dır. Tablo 2'de (Ceylan 2013: 128) verilen sikkelerin ağırlık ve çapları ile sikkelerin hangi birimde basıldıkları belirlemek mümkündür²⁰

KATALOG

PONTOS BİRLİĞİ

Marcus Aurelius (MS 161-180)

Kat. No. 1; Müze Env. No. 31613; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [AYTOK ANTW]NEI[NOC CEB]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: KOINON [ΠONTOY]; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, ortada kapı, sütunlar arasında kaideli iki heykel; Kesimde: [ETPH] (=MS 161/2)

AE, 22 mm, 3.5mm, 8.88 gr; 12h; Ref. Ireland *Amasya*, 79; Çizmeli *Néocésarée*, 496.

Kat. No. 2; Müze Env. No. 31269; Buluntu yeri: ?

ÖY: [AYTOK ANTW]NEINOC CE[B]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: KOINON ΠONTOY; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, ortada kapı, sütunlar arasında kaideli iki heykel; Kesimde: [ETPH] (=MS 161/2)?

AE, 22.6 mm, 3.2mm, 7.83 gr, 12h; Ref. Ireland *Amasya*, 79; Çizmeli *Néocésarée*, 496.

Kat. No. 3; Müze Env. No. 31270; Buluntu yeri: ?

ÖY: [AYTOK ANTWNEINOC CE]B; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

²⁰ Çoğunlukla şehir darplarının üzerinde birim işaretine yer verilmez. Ancak nadir de olsa üzerinde değer işareti olan bazı şehir sikkeleri vardır. Bu şehirlerin başında Chios gelir. Chios sikkelerinde **assaria** veya **obolos** cinsinden değer ibareleri bulunmaktadır. Chios gibi Pisidia ve Pamphylia bölgelerindeki şehir sikkelerinde de MS 3. yy'da karşımıza çıkan assaria, MS 253-269 yıllarında İmparator 1. Valerian ve Gallenianus dönemini kapsayan zaman diliminde 10 assaria = 26gr. Civarında bir ağırlığa sahipken MS 256 civarında ağırlığı düşerek 17 gr. civarlarına kadar inmiş ve bu oran daha sonra nerdeyse ağırlığının yarısına kadar düşmüştür. Ayrıntılı bilgi için bkz. Sear 1982: xxii, xxiii; Tekin 1994: 33. Yine de Tablo 2'de verilen ağırlık ve çap bilgileri ile basıldığı birimleri belirlemek mümkün olmuştur. Ancak şehirlerde basılan sikkelerin imparatorluk bünyesindeki basılan sikkelere göre karşılığının ne olduğu ve Grek sisteminden nasıl dönüştürüldüğü biraz daha karmaşık gözükmektedir. Yine de Roma'nın temel sistemde 1 denarius'un Grek sistemindeki 16 assaria karşılık geldiği bilinmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Howgego 1985: 54; Yalçın 2008: 25,27, 47-49.

AY: KOINON [ΠONTOY]; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, ortada kapı, sütunlar arasında kaideli iki heykel; Kesimde: [ETPH] (=MS 161/2)?

AE, 23.4 mm, 3.1mm, 8.54 gr, 2h; Ref. *Recueil* 1904, Pl IV 1; Ireland *Amasya*, 80; Çizmeli *Néocésarée*, 498.

Lucius Verius (MS 161-169)

Kat. No. 4; Müze Env. No. 31226; Buluntu yeri: Bakışlı Köyü; Deretarla

ÖY: AYTO KPA OYHPOC; İmparatorun çıplak başı, sağa.

AY: Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, ortada kapı, sütunlar arasında kaideli iki heykel; Solda, KOI; sağda, [NON]; Kesimde: ΠONTOY ETP[H] (=MS 161/2)?

AE, 23.2 mm, 3.1mm, 8.20 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 499.

Kat. No. 5; Müze Env. No. 31621; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AYTO KPA OYHPOC; İmparatorun çıplak başı, sağa.

AY: Dört sütunlu bir tapınak, $\frac{3}{4}$ cepheden; Kesimde: KOIN[ON ΠONT]OY [ETPH] (=MS 161/2)?

AE, 22.5 mm, 3 mm, 8.39 gr, 1h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 501.

PONTOS

Amaseia

Lucius Verus (MS 161-169)

Kat. No. 6; Müze Env. No. 32466; Buluntu yeri: Turhal

ÖY: AYT KAIC Λ AYP OY[HPO]C CCB; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: AΔP AMAC NEΩK K MHT K ΠP[Ω ΠO]NT; Marcus Aurelius (sol) ve Licius Verus (sağ) ayakta, tokalaşiyor; Kesimde: ETPΞE (=MS 163)

AE, 35.5 mm, 4.2 mm, 24.77 gr, 6h; Ref. *BMC Pontus*, s.7, 5; *Recueil* 1904, s. 32, 27.

Commodus (MS 182-192)

Kat. No. 7; Müze Env. No. 32467; Buluntu yeri: Turhal

ÖY: M AYP KOMOΔ ANTΩN CEB; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: AΔP ANH AMAC MHTP NEΩK ΠPT ΠON; Tykhe, ayakta, sola; başında polos. Sağ elinde dümen, sol elinde bereket boynuzu tutuyor. Sol ve sağ boşlukta, ET- PQ: (=MS 187-188)

AE, 34.3 mm, 4.1 mm, 20.28 gr, 6h; Ref. SNG v. Aul. Pontus, 27; Ireland Amasya, 182.

Septimius Severus (MS 193-211)

Kat. No. 8; Müze Env. No. 32342; Buluntu yeri: Pazar

ÖY: AY KAI Λ CEΠ CEOYHPOC; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: AΔP CEY AN[T] AMA[CIAC MHT NE ΠP II]; Tykhe, ayakta, sola; başında polos. Sağ elinde dümen, sol elinde bereket boynuzu tutur. (=MS 193-211)

AE, 31.5 mm, 2.7 mm, 12.46 gr, 6h; Ref. Recueil 1904 s. 34, 42; SNG v. Aul. Pontus, 29; Ireland Amasya, 192.

Caracalla (MS 193-217)

Kat. No. 9; Müze Env. No. 32468; Buluntu yeri: Turhal

ÖY: [AY KAI M] AYP ANTΩNIN[OC]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli büstü, sağa.

AY: A[Δ]P CEY ANT AMACIAC MHT NE ΠP[II]; Caracalla (sol) ve Geta (sağ) ayakta, tokalaşıyor.

AE, 28.6 mm, 3 mm, 11.72 gr, 7h; Ref. Recueil 1904, s. 38, 77, (Lev. V 25); SNG v. Aul. Pontus, 35; Ireland Amasya, 219.

Komana

Septimius Severus (MS 193-211)

Kat. No. 10; Müze Env. No. 32341; Buluntu yeri: Pazar

ÖY: [AY K Λ CEΠ] CEO[YHPOC]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: IEPOKAIC KOMANEΩN; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, ortada kaide üstünde palmye ve çelenk tutan Nike veya Enyo heykeli, sola; Kesimde: ETBOP (=MS 205/6)

AE, 31 mm, 2.8 mm, 16.3 gr, 1h; Ref. BMC Pontus, s. 28, 3, (Pl. V 6); Recueil 1925, s. 110, 14; Amandry Tokat, s. 123, 9; Ireland Amasya, 1287.

Caracalla (MS 193-217)

Kat. No. 11; Müze Env. No. 31372; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AY KAI M [AYPH AN]TΩNINOC; İmparatorun defne çelenkli başı, sağa.

AY: IEPOKAIC KOMANE; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, ortasında kaide üstünde palmiye ve çelenk tutan Nike veya Enyo heykeli, sola; Kesimde: ETB[O]P (=MS 205/6)

AE, 30.1 mm, 2.3 mm, 14 gr, 6h; Ref. *Recueil*, 1904 s. 81, 14; Ireland *Amasya*, 1290.

Neokaesareia

Commodus (MS 117-192)

Kat. No. 12; Müze Env. No. 31616; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [AYT K M AYP KOM] ANTWNI[NOC]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: ΑΔΡ ΝΕΟΚ ΝΕΥΚΟ [ΠΡΩΤΗ ΠΟΝΤ]; Roma (?), tahta oturuyor, sağa. Sağ elinde mızrak, sol elinde kalkan; Kesimde: ETAKP (=MS 184/5)

AE, 29.1 mm, 2.7 mm, 9.34 gr, 6h; Ref. *Recueil* 1904 s. 87, 10; *SNG* v. Aul. *Pontus*, 98; Ireland *Amasya*, 1314; Çizmeli *Néocésarée*, 18.

Septimius Severus (MS 193-211)

Kat. No. 13; Müze Env. No. 31232; Buluntu yeri: Erbaa-Karayaka

ÖY: ΑΥ Κ Λ ΣΕΠ ΣΕΟΥΗΡΟΚ; İmparatorun defne çelenkli, giyimli büstü, sağa.

AY: ΚΟΙ ΠΟΝ ΝΕΟ ΚΑΙC ΜΗΤΡΟ; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunlar arasında kaide üstünde bir heykel; Kesimde: ETPMB (=MS 205/6)

AE, 31 mm, 2.7 mm, 14.41 gr, 6h; Ref. Ireland *Amasya*, 1316; Çizmeli *Néocésarée*, 30.

Kat. No. 14; Müze Env. No. 31374; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: ΑΥ Κ Λ ΣΕΠ ΣΕΟΥ[ΗΡΟΚ]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli büstü, sağa.

AY: ΚΟΙ ΠΟΝ ΝΕΟ Κ[ΑΙC] ΜΗΤΡΟ; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunlar arasında ok ucu şeklinde süslenmiş kapı dekoru; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)

AE, 29 mm, 2.7 mm, 12.55 gr, 5h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 33a.

Kat. No. 15; Müze Env. No. 31465; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: ΑΥ Κ Λ ΣΕΠ ΣΕΟΥΗΡΟΚ; İmparatorun defne çelenkli, giyimli büstü, sağa.

AY: KOI ΠON NEO KAIC MHTPO; Cepheden dört sütunlu bir tapınak, sütunlar arasında ok ucu şeklinde süslenmiş kapı dekoru; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)
AE, 30.2 mm, 3.1mm, 15.27 gr, 11h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 33a.

Kat. No. 16; Müze Env. No. 31267; Buluntu yeri: ?

ÖY: AY K Λ CEΠ [CEOYHPOC]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: K[OI ΠON] NEO [KAIC] MHTPOΠ; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunların arasında kaide üstünde heykel; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)
AE, 29.7 mm, 2.8 mm, 14.7 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 39.

Kat. No. 17; Müze Env. No. 31682; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AY K Λ CEΠ CEOYHPOC; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: KOI ΠON NEO KAIC MHTPOΠ; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunlar arasında ok ucu şeklinde süslenmiş kapı dekoru; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)
AE, 29 mm, 3 mm, 13.43 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 59.

Kat. No. 18; Müze Env. No. 32355; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: A KAI Λ CEΠ CEOYHPOC; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: KOI ΠON NEO KAIC MHTPO; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)
AE, 32 mm, 3 mm, 14.24 gr, 12h; Ref. Ireland *Amasya*, 1319; Çizmeli *Néocésarée*, 64, 65, 66.

Kat. No. 19; Müze Env. No. 31235; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [AY K] Λ CEΠ C[EOYHPOC]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: KOI ΠON NEO KAIC [MHTPO]; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunların arasında kaide üstünde heykel; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)
AE, 30.6 mm, 2.8 mm, 14.47 gr, 6h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 44.

Caracalla (MS 198-217)

Kat. No. 20; Müze Env. No. 31619; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [A KAI M A]YPH ANTΩNINOC; İmparatorun şua taçlı, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: KOI ΠION NEO KAIC [MHTPO]; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunlar arasında büst ve taç betimi; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)

AE, 30 mm, 3 mm, 13.46 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 144.

Kat. No. 21; Müze Env. No. 31253; Buluntu yeri: Bozatalan köyü/Tokat

ÖY: AY KAI [M AYP]H ANTΩNI[NO]C; İmparatorun şua taçlı, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: KOI ΠION NEO KAIC MHTPO; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunların arasında kaide üstünde heykel; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)

AE, 30.1 mm, 3 mm, 10.31 gr, 6h; Ref. *Recueil*, 1904 s. 89, 22; Çizmeli *Néocésarée*, 150.

Kat. No. 22; Müze Env. No. 32340; Buluntu yeri: Pazar

ÖY: A KAI M AYPHΛ ANTΩNI[NOC]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli büstü, sağa.

AY: KOIN ΠION NEO KAI MHTPO; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunların arasında kaide üstünde heykel; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)

AE, 32.4 mm, 3 mm, 12.60 gr, 1h; Ref. *Ireland Amasya*, 1329; Çizmeli *Néocésarée*, 162a.

Kat. No. 23; Müze Env. No. 31394; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: A[Y] KAI [M AYPHΛ]I ANTΩ[NINOC]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: KOI ΠION NEO KAIC MHTPO; Cepheden dört sütunlu bir tapınak, sütunların arasında kaide üstünde heykel; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)

AE, 29 mm, 2.3 mm, 10.82 gr, 5h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 172.

Geta (MS 209-212)

Kat. No. 24; Müze Env. No. 31680; Buluntu yeri: ?

ÖY: [CE]ITTI GETAC K[A]IC; İmparatorun başı, sağa.

AY: KOIN ΠIO NEO KAIC MHTPO; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)

AE, 29.1 mm, 3 mm, 13.95 gr, 6h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 209.

Kat. No. 25; Müze Env. No. 31397; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: Α Π CEΠ ΓETAC K[AIC]; İmparatorun çıplak başı, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: KOIN ΠO NEO KAIC MHTPO; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunların arasında kaide üstünde heykel; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)

AE, 30.2 mm, 3.2 mm, 12.14 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée*, 212 D5, 213 R24.

Kat. No. 26; Müze Env. No. 31617; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: Α CEΠ ΓETA[C KAIC]; İmparatorun çıplak başı, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: KOIN ΠO NEO KAIC MH[TP]O; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden; Kesimde: E[TPMR] (=MS 205/6)?

AE, 29.1 mm, 2.7 mm, 13.21 gr, 1h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 212.

Kat. No. 27; Müze Env. No. 31395; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [Α Π CEΠTIM] ΓE[TAC KA]IC; İmparatorun çıplak başı, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: KOIN ΠION NEO KA[IC MHTPO]; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunların arasında kaide üstünde heykel; Kesimde: E[TPM]R (=MS 205/6)

AE, 30 mm, 3 mm, 12.56 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 226.

Kat. No. 28; Müze Env. No. 31390; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [Π] CEΠ ΓET[AC KAI]C; İmparatorun çıplak başı, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: KOI ΠION NEO KAIC MHTPO; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunların arasında kaide üstünde heykel; Kesimde: ETPM[B] (=MS 205/6)?

AE, 32 mm, 2.4 mm, 11.55 gr, 6h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 229.

Kat. No. 29; Müze Env. No. 31614; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [Π CEΠ ΓETAC KAIC]; İmparatorun çıplak başı, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: KOIN ΠION NEO KAI MHTPO; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunlar arasında kapı, iki yanda kaideler üstünde elinde mızrak tutan heykeller; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)

AE, 29. 2 mm, 2.9 mm, 12.30 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 230.

Caracalla (MS 198-217) veya Geta (MS 209-212)

Kat. No. 30; Müze Env. No. 31467; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [...]; Caracalla veya Geta'nın başı, sağa.

AY: KOIN ΠΟ ΝΕΟ ΚΑΙ [MH]TPO; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden, sütunlar arasında bir sunak; Kesimde: ETPM[R] (=MS 205/6)?

AE, 29.1 mm, 3.4 mm, 15.14 gr, 12h; Ref. Ireland *Amasya*, 1334; Çizmeli *Néocésarée*, Caracalla 121, Geta 207.

Severus Alexander (MS 222-235)

Kat. No. 31; Müze Env. No. 31377; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [A K M AY]P CEOY ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: ΝΕΟ ΚΑΙ ΜΗΤΡ ΔΙC ΝΕΩΚΟ; Dört sütunlu iki tapınak, cepheden yan yana.

AE, 28.3 mm, 3 mm, 12.46 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 255.

Kat. No. 32; Müze Env. No. 31470; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [A]V K M AV CE ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: ΜΗΤΡΟΠΟ ΝΕΟΚΕCΑΡΙΑ; Dört sütunlu iki tapınak, cepheden yan yana; Kesimde: ΔΙC ΝΕΩΚΟΡ/[ETPO]A (=MS 234/5)

AE, 30 mm, 3.1 mm, 13.21 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 262.

Kat. No. 33; Müze Env. No. 31415; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AV K M AV CE ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: ΜΗΤΡΟΠΟ ΝΕΟΚ[EC]ΑΡΙΑ; Dört sütunlu iki tapınak, cepheden yan yana; Kesimde: ΔΙC ΝΕΩΚΟΡ/ETPOA (=MS 234/5)

AE, 31 mm, 3 mm, 14.61 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 262.

Kat. No. 34; Müze Env. No. 31469; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AV K [M] A[V] CE A[ΛΕΞΑΝΔΡΟC]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırhlı büstü, sağa.

AY: ΚΟΙ ΠΟ [ΝΕΟΚΕCΑΡΙΑ]C ΜΗ; Aslan ayaklı masa üzerinde iki ödül tacı, masanın altında bir kap (amphora?) içinde palmiye dalı, iki yanda palmiye dalı; Kesimde: [ETPO]A (=MS 234/5)

AE, 28 mm, 4 mm, 16.57 gr, 12h; Ref. Ireland *Amasya*, 1345; Çizmeli *Néocésarée* 265.

Kat. No. 35; Müze Env. No. 31391; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AY K M AV CE ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: ΚΟΙ ΠΟΝ ΜΗ ΝΕΟΚΕΑΡΙΑ; Altı sütunlu bir tapınak cepheden; Kesimde: ΕΤΡΟΑ (=MS 234/5)

AE, 30 mm, 3.2 mm, 15.08 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 285.

III. Gordianus (MS 238-244)

Kat. No. 36; Müze Env. No. 31376; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AV K M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ CE; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: ΚΟΙ ΠΟΝ ΜΗ ΝΕΟΚΑΙΡΑΡΙΑ; Aslan ayaklı masa üzerinde ödül tacı, tacın üstünde A (=AKTIA) masanın altında palmye dalı; Kesimde: ΕΤ[ΡΟ]Η (=MS 241/2)

AE, 28 mm, 3.5 mm, 13.97 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 305.

Kat. No. 37; Müze Env. No. 31373; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AV K M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ C; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: ΚΟΙ ΠΟΝ ΜΗ ΝΕΟΚΑΙΡΑΡΙΑC; Dikdörtgen sunak üzerinde bir ödül tacı, içinde palmye dalı, sunağın ortasında AKTIA; Kesimde: ΕΤΡΟΗ (= MS 241/2)

AE, 28 mm, 4.1 mm, 16.02 gr, 6h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 321.

Kat. No. 38; Müze Env. No. 31501; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AV K M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟΣ C; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: ΜΗΤΡΟ ΝΕ-Ο-ΚΑΙΡΑΡΙΑC; Girland motifli sunak üzerinde bir ödül tacı, içinde palmye dalı; Kesimde: ΕΤΡΟΗ (=MS 241/2)

AE, 31.2 mm, 3.9 mm, 15.90 gr, 6h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 326.

Tranquillina (III. Gordianus'un Karısı MS 238-244)

Kat. No. 39; Müze Env. No. 31370; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: CAB ΤΡΑΝΚΥΛΙΝΑ CEB; İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.

AY: ΚΟΙ ΠΟΝ ΜΗ ΝΕΟΚΑΙΡΑΡΙΑ; Aslan ayaklı masa üzerinde ödül tacı, içinde palmye dalı, masanın ayakları arasında AKTIA, masanın iki yanında palmye dalı; Kesimde: ΕΤΡΟΗ (=MS 241/2)

AE, 30.1 mm, 4 mm, 16.29 gr, 6h; Çizmeli *Néocésarée* 368 (fakat tek ödül tacı ve lejand farklı).

Trebonianus Gallus (MS 251-253)

Kat. No. 40; Müze Env. No. 31466; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AVT KAI ΓΑΛΛΟC C[EB]; İmparatorun şua taçlı, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: PW-MH/ΠΠ-H; Roma Nikephoros, tahta oturuyor, sola. Sol elinde mızrak, yanında kalkan (=MS 251/2)

AE, 29.1 mm, 3.1 mm, 14.16 gr, 12h; Ref. Ireland *Amasya*, 1363; Çizmeli *Néocésarée* 381.

Kat. No. 41; Müze Env. No. 31468; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [A]VT KAI ΓΑΛΛΟC C[EB]; İmparatorun şua taçlı, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: PW-MH/ΠΠ-H; Roma Nikephoros, tahta oturuyor, sola. Sol elinde mızrak, yanında kalkan (=MS 251/2)

AE, 28.4 mm, 4 mm, 15.04 gr, 12h; Ref. Ireland *Amasya*, 1363; Çizmeli *Néocésarée* 381.

I. Valerianus (MS 253-260)

Kat. No. 42; Müze Env. No. 31668; Buluntu yeri: Erbaa

ÖY: AV K ΠO ΛIK OYΑΛΛEPIANOC; İmparatorun şua taçlı, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: MHT NEOKAICAPIAC; Ödül tacı, üstünde A (=AKTIA); Kesimde: ETPYB (=MS 255/6)

AE, 26.3 mm 3.3 mm, 12.09 gr, 12h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 428.

Gallienus (MS 253-268)

Kat. No. 43; Müze Env. No. 31634; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AV KAI ΠO ΛIK ΓΑΛΛIHNOC; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: MHT NEOKAICAPIAC; Ödül tacı, üstünde A (=AKTIA); Kesimde: ETPYΘ (=MS 262/3)

AE, 28.3 mm, 4 mm, 13.95 gr, 6h; Ref. Çizmeli *Néocésarée* 462.

Kat. No. 44; Müze Env. No. 31670; Buluntu yeri: Almus

ÖY: [AV K]AI ΠO ΛIK ΓAΛΛIHNOC; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: MHT NE[O]KAICAPIAC; Roma Nikephoros, tahta oturuyor, sola. Sol elinde mızrak, yanında kalkan; Kesimde: ETPYΘ (=MS 262/63)

AE, 26.1 mm, 3.1 mm, 12.05 gr, 6h.

Sebastopolis (Herakleopolis)

Traianus (MS 98-117)

Kat. No. 45; Müze Env. No. 31303; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [AY]T NEP TRAI[AN]OC KAIC[AP CE ΓE ΔA]; İmparatorun defne çelenkli başı, sağa.

AY: C[EBACTOΠ]OΛITΩN ETOYC [ΘP]; (=MS 106/7?); Herakles'in keulesi ve aslan postu.

AE, 21.3 mm, 3 mm, 6.20 gr, 12h; Ref. SNG v. Aul. Pontus, 133; Amandry Sebastopolis, 2-4.

Septimius Severus (MS 193-211)

Kat. No. 46; Müze Env. No. 31631; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [A]Y KAI Λ CEΠTIMI CEOYHPOC [AY]; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: CEBACT; Dört sütunlu yan yana iki tapınak, cepheden; ortada Herakles heykeli. Sağ elinde keule, sol elinde aslan postu tutuyor.; Kesimde: [HP]AKΛEO ET[HC] (=MS 205/6?)

AE, 28.5 mm, 3 mm, 12.91 gr, 10h; Ref. Amandry Sebastopolis, 11.

Kat. No. 47; Müze Env. No. 31393; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AY KAI Λ CEΠTICEOYHP[OC] AYΓ; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa

AY: [CEBA]CTO HPA[KΛEO]; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden; Kesimde: ETHC (=MS 205/6)

AE, 30.1 mm, 2.6 mm, 12.70 gr, 11h; Ref. Amandry Sebastopolis, 20a-b-c-d; Ireland Amasya, 1387.

Kat. No. 48; Müze Env. No. 31393; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [A]Y KAI Λ CEΠTICEOYHPOC AYΓ; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: [CEBACT]OΠ HP[AKΛEO]; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden.

AE, 30.1 mm, 2.6 mm, 12.70 gr, 11h; Ref. Amandry Sebastopolis, 19-20?

Caracalla (MS 198-217)

Kat. No. 49; Müze Env. No. 31399; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: [AY] KAI [M AY]PANT[ΩNI]NOC; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa

AY: CEBACT; Dört sütunlu yan yana iki tapınak, cepheden; ortada Herakles heykeli, sağ elinde keule, sol elinde aslan postu tutuyor.; Kesimde: HPAKΛEO [E]THC (=MS 205/6)

AE, 25.1 mm, 3 mm, 10.72 gr, 11h; Ref. Amandry Sebastopolis, 35.

Geta (MS 209-212)

Kat. No. 50; Müze Env. No. 31396; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: Λ CEΠTI ΓE[TA]C K; İmparatorun çıplak başı, giyimli ve zırlı büstü, sağa

AY: [CEBACT]OΠ HPAKΛEOΠ; Herakles, sola doğru ilerliyor, sağ elinde keule, sol eliyle Kerberos'u sürüklüyor.

AE, 31 mm, 3 mm, 11.58 gr, 3h.

Kat. No. 51; Müze Env. No. 31398; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: Λ CEΠTI ΓETAC K; İmparatorun çıplak başı, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: [CEB]AC[T]; Dört sütunlu yan yana iki tapınak, cepheden, ortada Herakles heykeli, sağ elinde keule, sol elinde aslan postu tutuyor.; Kesimde: HPAKΛEO [E]THC (=MS 205/6)

AE, 26 mm, 3 mm, 12.28 gr, 4h; Ref. Amandry Sebastopolis, 50; Ireland Amasya, 1391-1392.

Gallienus (MS 253-268)

Kat. No. 52; Müze Env. No. 31371; Buluntu yeri: Tokat

ÖY: AYΤ KAI ΠO ΛIK ΓAΛΛHNOC; İmparatorun defne çelenkli, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: CEBAC[TOΠ] [HPAKΛEOΠ]; Herakles, Nemea aslanı mücadele ediyor; sağ ve solda, ET-ÇEC (=MS 263/4)

AE, 28.1 mm, 3 mm, 11.75 gr, 12h; Ref. SNG v. Aul. Pontos, 136; Arslan, AMMY 1990, s. 85, 26; Amandry Sebastopolis, 64.

Trapezus

Caracalla (MS 198-217)

Kat. No. 53; Müze Env. No. 32464; Buluntu yeri: Turhal

ÖY: AY KAI M AYP[H] ANTWN[INOC]; İmparatorun defne çelenkli başı, sağa.

AY: [T]PAΠ[EZOY]IWN; Quadriga çeken şahlanmış atlar; Kesimde: ETP[MR] (=MS 205/6?)

AE, 29.4 mm, 3.8 mm, 16.43 gr, 12h; Ref. Ireland *Amasya*, 1400.

Orbiane: Severus Alexander'ın karısı (MS 222-235)

Kat. No. 54; Müze Env. No. 31268; Buluntu yeri: ?

ÖY: OPB CAΛOY OPBI AY; İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.

AY: TPAΠEZOYNT[ION]; Mitras, at üzerinde, sağa; arkasında ağaç ve kuzgun, önde sunak; Kesimde: [PII veya B] (=MS 225/7?)

AE, 27.2 mm, 2.8 mm, 11.79 gr, 6h; Ref. *Recueil*, s. 113, 41 (Pl XVI 5) öy. Lejant farklı?

Zela

Caracalla (MS 198-217)

Kat. No. 55; Müze Env. No. 32465; Buluntu yeri: Turhal

ÖY: AY KAI M AYPH ANT[WNINOC]; İmparatorun defne çelenkli başı, sağa.

AY: ZHΛITWN TOY; Altı sütunlu bir tapınak, cepheden; alınlık iç içe üç üçgen şekilde; Kesimde: ETPMR (=MS 205/6)

AE, 27.5 mm, 3.3 mm, 13.54 gr, 12h; Ref. Ireland *Amasya*, 1415.

Geta (MS 209-212)

Kat. No. 56; Müze Env. No. 32455; Buluntu yeri: Kemalpaşa Beldesi.

ÖY: CEΠTIMI[O]C ΓETAC KAIC; İmparatorun çıplak başı, giyimli ve zırlı büstü, sağa.

AY: ZHΛITWN TOY ΠONTOY; Dört sütunlu bir tapınak, cepheden; altı kemerli üçgen alınlık, kemerin altında Tyke, elinde bereket boynuzu veya dümen tutuyor; Kesimde: ETPMB (=MS 205/6)

AE, 30.5 mm, 3.11 mm, 12.47 gr, 11h; Ref. *SNG Schweiz II*, 598.

Kaynakça

- Amandry, M., Remy, B., Özcan B., (1994) “La circulation monétaire dans le Pont à l’époque impérial
à travers les collections numismatiques du Musée de Tokat”, (Ed. Michel Amandry, Georges le Rider), Trésors et circulation monétaire en Anatolie antique, BNF, Paris, 117-130.
- Amandry, M., Remy, B., (1998). Pontica II, Les Monnaies de L’atelier de Sebastopolis du Pont, Varia
Anatolica X, İstanbul.
- Arrianus, (2005). Arrianus’un Karadeniz Seyahati (Arriani Periplus Ponti Euxini) (Çev. Murat Arslan), İstanbul, Antik kaynaklar dizisi I, Odin Yayıncılık.
- Arslan, M. (2007). Mitrdates VI Eupator -Romannın Büyük Düşmanı, İstanbul, Odin Yayıncılık.
- Arslan, M., (1992) “Roma dönemi Pontus-Paphlagoia Şehir Sikkeleri” AMM 1990 Yıllığı, 76-97.
- Burrell, B. (2004). Neokoroi Greek Cities and Roman Emperors, Boston.
- Ceylan. M. (2013). Tokat Müzesi’ndeki Roma İmparatorluk Dönemi Sikkeleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cumont, F., Cumont E. (1906). Studia Pontica II: Voyage d’exploration archéologique dans le Pont et
la Petite Arménie, Bruxelles.
- Çizmeli Öğün, Z. (2006). Le Monnayage de Néocésarée et du koinon du Pont, Edizioni Ennerre S. r.
l., Milano.

Çizmeli Öğün, Z. (2009), “Roma Döneminde Anadolu Kentleri Unvan Yarışında İç Pontos”,

Toplumsal Tarih Dergisi, (185), 70-73.

Erol Özdiyab, A., (2011). Roma İmparatorluk Dönemi’nde Pontos-Bithynia Eyaleti’nde Agonlar ve

Agonistik Sikkeler, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal

Bilimler Enstitüsü.

Franke, P. R., (2007). Roma Döneminde Küçük Asya–Sikkelerin Yansımasında Yunan Yaşamı, (Çev.

Nezahat Baydur, Banu Theis-Baydur), İstanbul, Ege Yayınları, (1968).

Herodotos, (2014). Herodot Tarihi, (Çev. Müntekin Ökmen), İstanbul, Türkiye İş Bankası

Kültür Yayınları.

Howatson, M. C., (2013). Oxford Antik Çağ Sözlüğü, (Çev. Faruk Ersöz), İstanbul, Kitap Yayınevi

(1989).

Howgego, C. J. (1985). Greek Imperial Countmarks: Studies in the Provincial Coinage of the

Roman Empire, London, RNS Special Publication No. 17.

Ireland, S., (2000). Greek, Roman, and Byzantine Coins in the Museum at Amasya, Royal

Numismatic Society Special Publication No. 33, London.

Kaya M. A. (2003) “Anadolu’daki Roma Garnizonları”, TİD, XVIII, (2) 83-94.

Kaya M. A., (1998) “Anadolu’da Roma Egemenliği ve Pompeius’un Siyasal Düzenlemeleri”, TİD,

XIII, 163–173.

Magie, D. (1950), Roman Rule in Asia Minor to the End of Third Century after Christ Vol. II,

New Jersey, Princeton University Press.

Marshall, A. J. (1968). "Pompey's Organization of Bithynia-Pontus: Two Neglected Texts", JRS, (LVIII), 103-109.

Price, S. R. F. (2004). Ritüel ve İktidar Küçük Asya'da Roma İmparatorluk Kültü, (Çev. Taylan Esin), Ankara, İmge Kitabevi, (1984).

Sear, D. R., (1982). Greek Imperial Coins and Their Values, London, Seaby.

SNG Schweiz II (1993). Sylloge Nummorum Graecorum. Schweiz II. Münzen der Antike. Katalog der Sammlung Jean-Pierre Righetti im Bernischen Historischen Museum, Verlag Paul Haupt, Bern, Viyana.

SNG v. Aul. Pontos (1957).Sylloge Nummorum Graecorum. Deutschland. Sammlung v. Aulock. Pontus-Paphlagonien-Bithynien, 1. Helft, Berlin.

Strabon, (2005). Geographica-Antik Anadolu Coğrafyası (Kitap: XII, XIII, XVI), (Çev. Adnan Pekman), İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Tekin, O. (1994). Yapı Kredi Koleksiyonu Grek ve Roma Sikkeleri, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.

Umar, B. (2000). Karadeniz Kappadokia'sı (Pontos), İnkılap Kitabevi Yayın Sanayi ve Tic. Aş., İstanbul, s. 5-6

Ulansey, D. (1998). Mithras Gizlerinin Kökeni-Antik Dünyada Kozmoloji ve Din, (Çev. Hüsnü Ovacık), İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, (1989).

Yalçın, D. Ö. (2008). Çorum Müzesi Sikke Koleksiyonu'ndaki Roma Eyalet Sikkeleri ve

Roma Dönemi Ekonomisindeki Yeri, (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi), Ankara,
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Waddington, W. H., Babelon, E., Reinach, Th. (1904). Recueil général des monnaies grecques d'Asie Mineure, Paris.

Waddington, W. H., Babelon, E., Reinach, Th. (1925). Recueil général des monnaies grecques d'Asie Mineure, Paris.

Wroth, W. (1889). A Catalogue of The Greek Coins in British Museum (Catalogue of Greek Coins Pontus, Paphlagonia, Bithynia, and The Kingdom of Bosphorus), London.

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr>.

	<i>Amaseia</i>	<i>Komana</i>	<i>Neokaesareia</i>	<i>Sabastopolis</i>	<i>Trapezus</i>	<i>Zela</i>	<i>Pontos Birlii</i>	<i>Toplam</i>
Traianus				1				1
Marcus Aurelius							3	3
Lucius Verus	1						2	3
Commodus	1		1					2
Septimius Severus	1	1	7	3				12
Caracalla	1	1	4	1	1	1		9
Geta			6	2		1		9
Severus Alexander			5					5
Orbiane					1			1
III. Gordianus			3					3
Tranquillina			1					1
Trebonianus Gallus			2					2
I. Valerianus			1					1
Gallienus			2	1				3
Belirsiz			1					1
Toplam	4	2	33	8	2	2	5	56

Tablo 1: Şehir darplarının imparatorlara ve şehirlere göre dağılımı

Kat.	M.	Çap	Gram		Kat.	M.	Çap	Gram
1	AE	22 mm	8. 88 gr		29	AE	29. 2 mm	12. 30 gr
2	AE	22. 6 mm	7. 83 gr		30	AE	29. 1 mm	15. 14 gr
3	AE	23. 4 mm	8. 54 gr		31	AE	28. 3 mm	12. 46 gr
4	AE	23. 2 mm	8. 20 gr		32	AE	30 mm	13. 21 gr
5	AE	22.5 mm	8. 39 gr		33	AE	31 mm	14. 61 gr
6	AE	35. 5 mm	24. 77 gr		34	AE	28 mm	16. 57 gr
7	AE	34. 3 mm	20. 28 gr		35	AE	30 mm	15. 08 gr
8	AE	31. 5 mm	12. 46 gr		36	AE	28 mm	13. 97 gr
9	AE	28. 6 mm	11. 72 gr		37	AE	28 mm	16. 02 gr
10	AE	31 mm	16. 3 gr		38	AE	31. 2 mm	15. 90 gr
11	AE	30.1 mm	14 gr		39	AE	30. 1 mm	16. 29 gr
12	AE	29. 1 mm	9. 34 gr		40	AE	29. 1 mm	14. 16 gr
13	AE	31 mm	14. 41 gr		41	AE	28. 4 mm	15. 04 gr
14	AE	29 mm	12. 55 gr		42	AE	26. 3 mm	12. 09 gr
15	AE	30. 2 mm	15. 27 gr		43	AE	28. 3 mm	13. 95 gr
16	AE	29. 7 mm	14. 7 gr		44	AE	26. 1 mm	12. 05 gr
17	AE	29 mm	13. 43 gr		45	AE	21. 3 mm	6. 20 gr
18	AE	32 mm	14. 24 gr		46	AE	28. 5 mm	12. 91 gr
19	AE	30. 6 mm	14. 47 gr		47	AE	30. 1 mm	12. 70 gr
20	AE	30 mm	13. 46 gr		48	AE	30. 1 mm	12. 70 gr
21	AE	30. 1 mm	10. 31 gr		49	AE	25. 1 mm	10. 72 gr
22	AE	32. 4 mm	12. 60 gr		50	AE	31 mm	11. 58 gr
23	AE	29 mm	10. 82 gr		51	AE	26 mm	12. 28 gr
24	AE	29. 1 mm	13. 95 gr		52	AE	28. 1 mm	11. 75 gr
25	AE	30. 2 mm	12. 14 gr		53	AE	29. 4 mm	16. 43 gr
26	AE	29. 1 mm	13. 21 gr		54	AE	27. 2 mm	11. 79 gr
27	AE	30 mm	12. 56 gr		55	AE	27. 5 mm	13. 54 gr
28	AE	32 mm	11. 55 gr		56	AE	30. 5 mm	12. 47 gr

Tablo 2: Roma Dönemi Pontos Bölgesi Şehir sikkelerinin ağırlık ve çapları

Harita 1: Roma Dönemi Pontos Bölgesi Şehir sikkeleri

Kat. No. 1

Kat. No. 2

Kat. No. 3

Kat. No. 4

Kat. No. 5

Kat. No. 6

Kat. No. 7

Kat. No. 8

Kat. No. 9

Kat. No. 10**Kat. No. 11****Kat. No. 12****Kat. No. 13****Kat. No. 14****Kat. No.15****Kat. No. 16****Kat. No. 17****Kat. No. 18****Kat. No. 19****Kat. No. 20****Kat. No. 21****Kat. No. 22****Kat. No. 23****Kat. No. 24**

Kat. No. 25

Kat. No. 26

Kat. No. 27

Kat. No. 28

Kat. No. 29

Kat. No. 30

Kat. No. 31

Kat. No. 32

Kat. No. 33

Kat. No. 34

Kat. No. 35

Kat. No. 36

Kat. No. 37

Kat. No. 38

Kat. No. 39

Kat. No. 40**Kat. No. 41****Kat. No. 42****Kat. No. 43****Kat. No. 44****Kat. No. 45****Kat. No. 46****Kat. No. 47****Kat. No. 48****Kat. No. 49****Kat. No. 50****Kat. No. 51****Kat. No. 52**

Kat. No. 53

Kat. No. 54

Kat. No. 55

Kat. No. 56

